

Selge keel

Pertti Rajala

EESi kevadpäevad

4.-5.04.2014

Tallinnas Rahvusraamatukogus

Miks on vaja selget keelt?

Ehkki sõna tundub nii hapra relvana võib sellega inimese uimaseks lüüa, tema üle võimu saada.

Pentti Haanpää

95 % sõnumitest ei jõua kunagi adressaadini, ning pole ka seda väärt.

Erno Paasilinna

Selge keel

Selge keel on soome keele vorm, mis on oma sisu, sõnavara ja ehituse poolest muudetud üldkasutatavast keelest loetavamaks ja paremini mõistetavaks. Selge keel on mõeldud inimestele, kellel on raskusi üldkasutatava keele lugemise ja/või sellest aru saamisega.

Keele ülesanded

Keel on

- inimese liigiomane omadus
- sotsiaalse suhtlemise vahend
- mõtlemisvahend
- mõtete, kogemuste ja tunnete väljendamise vahend
- elukorralduse vahend
- võim.

Teadus, kunst ja kogu inimlik kultuur toetub keelele. Teadmine keelest aitab inimestel oma kogemusi mõista ja liigendada. Keel identiteedi osa.

Selge keele vajadus

- Selge keele vajaduse kohta ei ole seni ulatuslikke uurimusi teostatud. Hinnang (Hannu Virtanen 2001) on antud erinevatest allikatest kogutud statistilistel ja uurimisandmete alusel.
- Selge keele vajadus on eri ealistes gruppides erinev:
  - lapsed ja noored 4–8 %
  - tööealised 4–6 %
  - üle 65-aastased 10–20 %.
- selge keele sihtgruppi kuulub kokku umbes 200 000–350 000 (4–7 %) soomlast.
  - Neist väike osa on täiesti kirjaoskamatud ja väike osa vajab kõne toetavat ja asendavat kommunikatsiooni.

Selge keele kasutajarühmad

Selgest keelest võivad kasu saada isikud:

1. kellel on taju-, tähelepanu- ja keskendumisprobleeme (näiteks ATH, FASD ehk alkoholisündroom)
2. kellel on keelearengulisi probleeme (düsleksia, dysfaasia/alaalia)
3. Kellel on kognitiivse arengu probleeme (intellektipuudega isikud ning muud ulatuslike õpiraskustega isikud)

Selge keele kasutajarühmad

- 4.kellel on aju-vereverarustushäire häiriö (näit. afaasia)
- 5.kellel on mäluhäire (eriti dementsed isikud) ja osa väga vanadest inimestest
- 6.Kes õpivad soome keelt võõrkeelena või mitteemakeelena (sagedamini immigrandid).

Selge keele põhimõtted lühidalt

- Mõttele, mida tahad öelda ja kellele
  - Piiritle teema.
  - Kontrolli teksti sihipärasust.
- Sõnavara
  - Kasuta üldkasutatud, tuttavat sõnavara.
  - Väldi pikki sõnu ja selgita raskete väljendite tähendust.
- Lihtsad konstruktsioonid
  - Asenda rasked käänded või tegusõnavormid lihtsamatega.
  - Väldi kaudset kõneviisi, kasuta isikule viitavaid sõnu.
- Lühikesed laused
  - Kirjuta ühte lausesse ainult üks tähtis asi.
  - Kasuta tavapärast sõnade järjestust.
  - Kirjuta kõige tähtsam sõnum pealausesse ja täpsustused kõrvallausesse.

Kokkuvõte selge keele põhimõtetest

- Tekst tervikuna
  - Seo laused omavahel erinevaid lausesidumisvõtteid kasutades.
  - Kontrolli, et teksti ülesehitus oleks loogiline.
  - Seosta teema koha ja ajaga.
  - Ole konkreetne ja too näiteid.
  - Väldi viiteid teistele tekstiosadele.
  - Kasuta positiivset keelt.
  - Kui kirjutad täiskasvanutele, kasuta täiskasvanute keelt.
- Vaata tekst üle
  - Küsi sihtgruppidele tagasisidet!

Kokkuvõtte selge keele põhimõtetest

- Ära suru ühte lausesse liiga palju informatsiooni.
- Väldi keerulisi ja pikki lausekonstruktsioone.
  - ära kasuta kantseliiti või keerulisi konstruktsioone
  - too välja tegijad ning põhjuse ja tagajärje vahelised seosed
- Väldi keerulisi konstruktsioone, mida esineb ainult kirjutatud keeles.
  - *Pulss kerkis kõrgele, et seejärel jälle normaalseks rahuneda. Ta tundis rõõmsat meelt endasse kogunevat. Arvati, et sealt leiti võti*
  - *Ettepanek võetakse ilmselt vastu; Ta tuleb ilmselt homme*
  - *uisutlemas, tehes, seisvat*

Heas selges keelest teksti näide

Mikael Agricola ja ABC-raamat

Gustav Vaasa ajal oli Soome piiskop Mikael Agricola.

Ta kirjutas ABC-raamatu ehk esimese soomekeelse aabitsa.

Agricola lõi aluse kirjakeelele ehk

sellele keele, mida me kirjutame.

Ta tahtis, et ka soomlased saaksid Piiblit

oma keeles lugeda.

Ta tõlkis selle pärast Uue Testamendi

soome keelde.

Pertti Rajala 1989: *Suomen historia selkokielellä*

Miks see näide on näide heast keelest?

Leena Laurinen, Jyväskylä Ülikool

- Lugejale kirjeldatakse alguses aega ja kohta.
- Teksti teemaks on Mikael Agricola, keda tutvustatakse kohe alguses.
- Tekstis on selgitatud uusi mõisteid (*ABC-raamat, kirjakeel*).
- Teema arendamine ja lausete seostatus on loogilised.
- Mahukast ajaloolisest materjalist on välja toodud kõige olulisem.

Selges keeles väljaannete välimus

- Teksti parem serv ebatasane.
- Silbitamist kasutatakse harva.
- Ridade paiknemisele tekstis pööratakse eriliselt tähelepanu.
- Enamkasutatav kirjamärk on tavalisest suurem, 11–16 punkti.
- Tähtedes kasutatakse üldist tähekuju, põhitekstis sageli serif kirjatüübid.

Selges keeles väljaannete välimus

- Suuremad reavahed
  - Vahed on 2–6 punkti tähemärgist suuremad
  - Veeru laius sõltub tähemärkide suurusest
  - Liiga lai veerg muudab lugemise raskemaks
  - Soovitavalt 50 märkki ühel real, kõige rohkem 60 märkki
- Kokkuvoltimisel peab olema õige erinevate elementide hierarhia.
  - Näiteks pealkiri, vahepealkirjad, lõigu alguse paksendus ja põhitekst on teineteisest küllaldaselt erinevad .

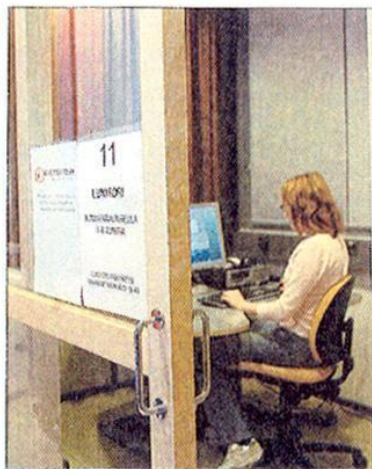
Selkokirjat ovat monessa kirjastossa omalla hyllyllä.

Myös helppolukuisia aineistoja

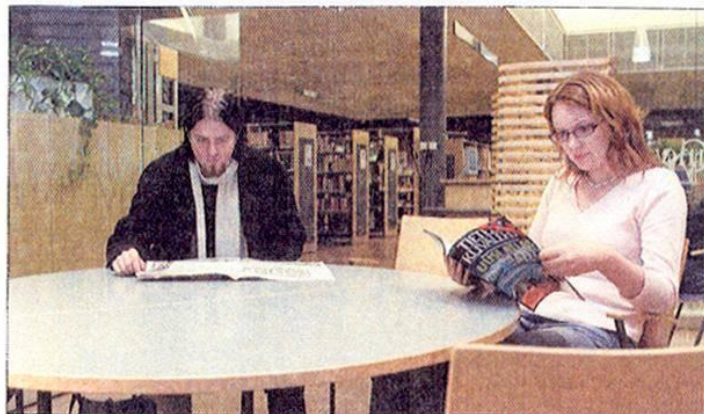
Kirjastoista löytyy myös paljon aineistoja, joita on helppo lukea tai käyttää. Kirjastoissa on tarjolla

- isotekstisiä kirjoja, joissa kirjainten koko on tavallista suurempi
- selkokirjoja, joissa teksti on helpompaa ja kirjaimet ovat isoja
- lapsille ja nuorille helppolukuisia kirjoja
- äänikirjoja, joissa kirja on luettu kasetille tai CD-levylle
- CD-ROM-levyjä, joilla on sekä aikuisille että lapsille sopivia tietokoneohjelmia.

Muutamiin kirjastoihin on perustettu pieniä info-pisteitä ja kohtaamispaikkoja ihmisille, joilla on vaikeuksia lukemisessa. Sellaista kutsutaan usein lukinurkkaukseksi. Niissä on myös verkkotyöasemia, joiden avulla voit esimerkiksi kuunnella sanomalehtiä luettuna.

Tampereen Sampolan kirjaston lukinurkkaus.

Kirjastoissa voit käydä lukemassa päivä- ja viikkolehtiä.

Näin käytät kirjastoa

Kirjaston käyttösäännöissä selvitetään, miten kirjastoa käytetään. Tutustu oman kirjastosi käyttösääntöihin. Saat ne kirjastosta.

Kysy rohkeasti neuvoa kirjaston virkailijoilta! He opastavat mielellään kirjaston käytössä ja auttavat aineistojen ja tiedon hakemisessa.

Lukeminen kirjastossa

Aina kun kirjasto on auki, voit mennä sinne vapaasti lukemaan kirjoja ja lehtiä tai etsimään tietoa.

Muista, että et ole yksin kirjastossa. Puhu hiljaisella äänellä, ja voit myös sulkea matkapuhelimesi. Anna muiden lukea ja keskittyä rauhassa.

Musiikin kuuntelu

Monissa kirjastoissa voi kuunnella musiikkia. Jos haluat kuunnella jotain kirjaston levyä, pyydä virkailijalta apua.

Kirjastoissa musiikki kuunnellaan korvakuulokeilla, jotta ei häiritä muita asiakkaita. Voit varata virkailijalta ajan kuuntelua varten myös ennakoon.

Parlamendi brošüür tavakeeles

KANSANEDUSTAJALLA ON MONIPUOLINEN TOIMENKUVA

Eduskunnan vuotuinen työkausi alkaa helmikuussa, kun edustajat kokoontuvat valtiopäiville. Kevätistunto kausi kestää helmikuusta juhannukseen ja syysistunto kausi syyskuun alusta joulunu.

Jokainen kansanedustaja kuuluu eduskuntaryhmään, joka koostuu yleensä saman puolueen edustajista. Edustajan työn luonteeseen vaikuttaa se, kuuluuko hänen edustamansa eduskuntaryhmänsä hallitukseen vai oppositioon ja mistä vaalipiiristä edustaja tulee.

Maanantai on niin sanottu maakuntapäivä, jolloin edustajat pääsääntöisesti työskentelevät omassa vaalipiirissään, tapaavat kansalaisia ja hoitavat kunnallisia luottamustehtäviä.

Eduskunnan täysistunnot ja valiokunnat ovat koolla tiistaista perjantai-iltapäivään. Tavallisesti kansanedustajat

kuuluvat kahteen valiokuntaan. Päivittäisen lainsäädäntötyön, joka tapahtuu valiokunnissa ja täysistunnossa, lisäksi edustajien päivät täyttyvät erilaisista kokouksista ja tapaamisista. Kansalaiset ja järjestöt ottavat kansanedustajiin yhteyttä ja vetoavat oman asiansa puolesta.

Apunaan kansanedustajille on eduskunta-avustajat, jotka avustavat mm. yhteydenpidossa sidosryhmiin ja kansalaisiin, puheiden laatimisessa sekä tiedonhankinnassa. Viikonloput kuluvat usein kansalaisia tavatessa ja erilaisissa tapahtumissa, joihin edustajia mielellään pyydetään puhujiksi.

ESIMERKKI KANSANEDUSTAJAN TORSTAIPIIVÄSTÄ

8.30	Päivän lehtien luku ja sähköpostien vastaaneminen
9.30	Valiokunnan kokous
11.00	Työryhmän kokous
12.00	Valiokunnan kokous
13.15	Lounas
14.15	Tapaaminen Unkarin parlamentin edustajan kanssa
15.00	Eduskuntaryhmän kokous
16.30	Täysistunto, alussa suullinen kyselytunti
18.15	Vierasryhmä eduskunnassa, talon ja eduskuntatyön esittely
19.30	Kolumnin kirjoittaminen

KANSANEDUSTAJAT

kansanedustajalla on monipuolinen toimenkuva

VASEMMALLA | Portaat puhujakorokkeelle.
Kuva: Sino Rinta / Eduskunta

KANSAINVÄLISYYS ON OSA ARKIPÄIVÄÄ

Kansainvälisten tehtävien ja luottamustoimien hoito on osa kansanedustajan arkipäivää. Eduskunta osallistuu useiden kansainvälisten järjestöjen ja yhteistyöelinten toimintaan. Näitä ovat mm. Pohjoismaiden neuvosto, Euroopan neuvosto, ETYJ:n parlamentaarinen yleiskokous sekä Parlamenttien välinen liitto IPU. Kunkin järjestön Suomen valtuuskunnat valitaan aina vaalikauden alussa.

Eduskunnasta osallistuu valtuuskunta Itämeren parlamentaarikkokokoukseen, Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssiin, NATON parlamentaariseen yleiskokoukseen, WEU:n parlamentaarinen yleiskokoukseen sekä Maailmanpankin parlamentaariseen verkostoon.

Valiokunnat tekevät oman erityisalaansa liittyviä opinto- ja tutustumismatkoja. Ulkomaisia parlamenttivaltuuskuntia eduskunnassa kiinnostaa erityisesti päätöksen- teon avoimuus ja asiakirjojen hyvä saatavuus, EU-asioiden käsittelyjärjestelmä sekä naiskansanedustajien suuri osuus. Eduskunnassa on kuutisenkymmentä kansanedustajien

perustamaa ystävyys- ja yhteistoimintaryhmää. Ystävyysryhmien tavoitteena on ylläpitää suhteita eri maiden ja maaryhmien parlamentteihin sekä tutustua näiden kulttuuriin ja yhteiskuntajärjestelmiin. Ystävyysryhmät täydentävät eduskunnan virallista kansainvälistä kanssakäymistä.

ALLA | Pyöreä täysistuntosali sijaitsee Eduskuntatalon toisessa kerroksessa. Kahdessa kerroksessa oleville yleisölehtereille mahtuu lähes 400 henkeä.

Kuva: Lehtikova / Pekka Sakki / Eduskunta

Parlamenti brošüür selges keeles

Kansanedustajan päivä

Vuosittain eduskunnan työ alkaa helmikuussa. *Kevätistunto* kestää helmikuusta kesäkuuhun, juhannukseen. Syysistunto kestää syyskuusta joulukuuhun.

Jokainen kansanedustaja kuuluu johonkin *eduskuntaryhmään*, joka yleensä koostuu saman puolueen edustajista.

Kansanedustajille maanantai on niin sanottu maakuntapäivä. Silloin he usein työskentelevät omassa vaalipiirissään. Näin kansanedustajilla on mahdollisuus tavata kansalaisia ja hoitaa esimerkiksi kunnallisia luottamustehtäviä. Eduskunnan täysistunnot ja valiokunnat ovat koolla tiistaista perjantaihin. Tavallisesti kansanedustajat kuuluvat kahteen valiokuntaan. Täysistunto- ja valiokuntatyön lisäksi kansanedustajilla on päivittäin erilaisia tapaamisia ja muita kokouksia.

Kansanedustajilla on apunaan *eduskunta-avustajat*. He muun muassa auttavat yhteydenpidossa kansalaisiin ja hankkivat tietoja.

Kansanedustajien viikonloput kuluvat usein erilaisissa tapahtumissa, joihin heitä on pyydetty puhumaan.

Kansanedustajilla on myös kansainvälisiä tehtäviä

Eduskunta osallistuu useiden kansainvälisten järjestöjen toimintaan sekä muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Eduskunta osallistuu esimerkiksi *Pohjoismaiden neuvoston* ja *Euroopan neuvoston* toimintaan.

Valiokunnat tekevät ulkomaille omaan alaansa liittyviä opintomatkoja. Lisäksi eduskunnassa on noin 60 kansanedustajien perustamaa muiden maiden ystävyyssyhmää.

ESIMERKKI KANSANEDUSTAJAN TORSTAIPIÄIVÄSTÄ

8.30	Päivän lehtien luku ja sähköposteihin vastaaminen
9.30	Valiokunnan kokous
11.00	Työryhmän kokous
12.00	Valiokunnan kokous
13.15	Lounas
14.15	Tapaaminen toisen valtion edustajan kanssa
15.00	Eduskuntaryhmän kokous
16.30	Täysistunto, alussa suullinen kyselytunti
18.15	Vierasryhmä eduskunnassa, talon ja eduskuntatyön esittely

Kansanedustajan työpäivä sisältää täysistunnon, kokouksia, neuvotteluja ja tapaamisia.

YLLÄ Eduskunnassa työskentelee 200 kansanedustajaa.

KUVA: Lehtikuva / Pekka Sakki / Eduskunta

Selge pilt

- Erivajadustega inimeste pildi tajumist on vähe uuritud.
- Informeerivale pildi võime esitada teatud nõudeid:
  - Vali kvaliteetseid pilte.
  - Kontrolli, et trükitehnika oleks kõrgetasemeline.
  - Vali tekstiga haakuv pilt, mitte vastand.
  - Väldi erilisi vaatenurki.
  - Väldi sümboolseid pilte.
  - Jäta ära kasutatud detailid.
  - Kontrolli piltide omavahelist suhestumist, elevant ja hiir kõrvuti pildil.
  - Tähelepanu! Need juhised ei puuduta kunstiteoste fotosid.

Lõpuks ometi suusailm!

Kas pilt on seondub pealkirjaga?

Lõpuks ometi suusailm!

Sümbolpiltide kasutamine

Kuvat: Selkouutisissa julkaistuja
Lehtikuvan kuvia

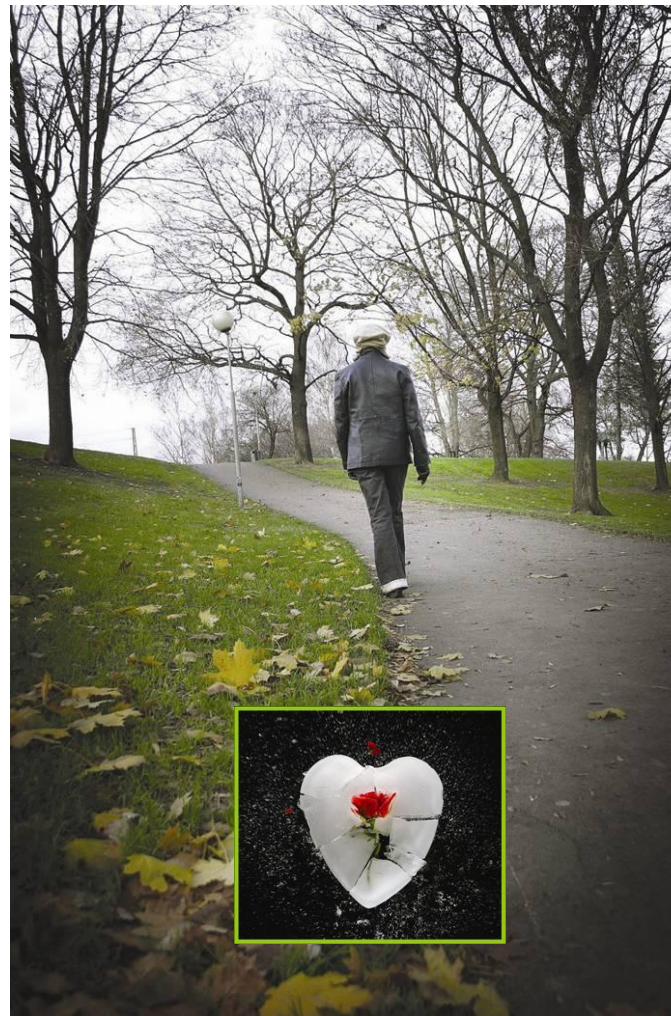
Jutu pealkiri:

**Lahutus tekitab alati halva
tunde**

Selkouutiste artiklis räägiti
abielulahutustest ja
intervjueeriti kahte lahutatud
naist, kes ei soovinud esineda
fotol oma näoga.

Illustratsioon oli selline.

Kas see oli õnnestunud
illustratsioon?

Kas pealkiri ja pilt annavad edasi sama sõnumit?

EL hakkab juhtima nüüd saksamaa

Vaasa linn saab 400 aastaseks

Pildi tekst: Vaasa juubelipidustustel osales ka Rootsi kuninglik paar

Kas pealkiri ja pilt annavad edasi sama sõnumit?

Viestivõtkö luuva ja otsikko

Turistid otsivad Soomest talvist tunnet

Nikolai Valujev on hirmutav vastane

Kas pealkiri ja pilt annavad edasi sama sõnumit?

Alkoholi joomine on vähenenud

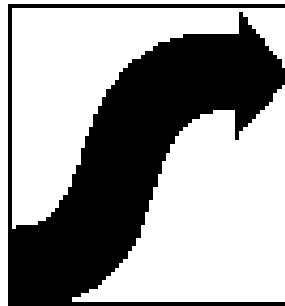
Selge keele rakendused

ajalehed ja
ajakirjad

vuorovaikutus

tutvustused,
infolehed

näidendid,
ettekanded

raamatud

tv-saated, filmid

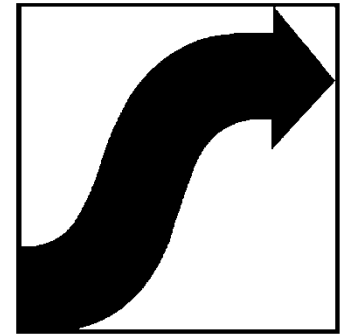
internet

helisaated, raadiosaated

multimeediaprogrammid,
cd-rom-programmid

Selge keele tunnused

- Selges keeles väljaande tunneb ära logo järgi.
- Logo on nagu kvaliteedimärk.
- Selge keele logo kasutusõiguse annab Selkokeskuse selges keeles raamatute töögrupp.
- Selkokeskus annab õiguse logo kasutada ka teistele selges keeles väljaannetele
  - tutvustavatele materjalidele
  - ajalehtedele ja ajakirjadele
  - internetilehekülgedele (koostöös Papunet-võrguteenusega).
- Laste selges keeles raamatutel on oma logo.

Lasteraamatute
logo

Selges keeles ajalehed ja ajakirjad

- Leija
  - Asutatud 1983
  - Intellektipuudega inimeste ajakiri
- Selkouutiset
  - Asutatud 1990
  - Uudisteleht, suunatud erinevatele lugejagruppidele
- LL-Bladet
  - Asutatud 1990
  - Selges keeles uudised rootsi keeles
- Mõnedes muudes lehtedes on samuti püütud tagada selge väljendusviis või katsetatud selges keeles lehekülgi.

Selkouut

NUMMER
8
8.4.2008

LL-Bladet

Lättläst

Minoritetsombudsman
Johanna Suurpää *sidan 2*

I Kina saknar
många män en fru *sidan 4*

Chipkorten blir
vanligare *sidan 8*

Unga sidan
sidan 11

Bild: Lehtikuva

Bild: RAY

Sinikka Mönkäre är
verkställande direktör på RAY.

RAY fyller 70 år

□ Penningautomatföreningen som ofta kallas RAY fyller 70 år i år. RAY delar ut 421 miljoner euro till olika samhällliga ändamål under jubileumsåret. RAY:s verksamhetsidé har alltid

Alexander Stubb är ny utrikesminister

NUMERO
8
8.4.2008

Selkouutiset

Vähemmistövaltuutettu
Johanna Suurpää *sivu 2*

Kiinassa etsitään
puolisoa puustosta *sivu 4*

Sirukortit
yleistyvät *sivu 8*

Nuorten sivu
sivu 11

Kuva: Lehtikuva

Alexander Stubb on uusi ulkoministeri.

Kuva: RAY

RAY:n toimitusjohtaja Sinikka Mönkäre.

RAY 70 vuotta

□ Raha-automaattiyhdistys eli RAY täyttää tänä vuonna 70 vuotta. RAY jakaa juhluvuonna rahaa erilaisiin yhteiskunnallisiin tarkoituksiin 421 miljoonaa euroa.

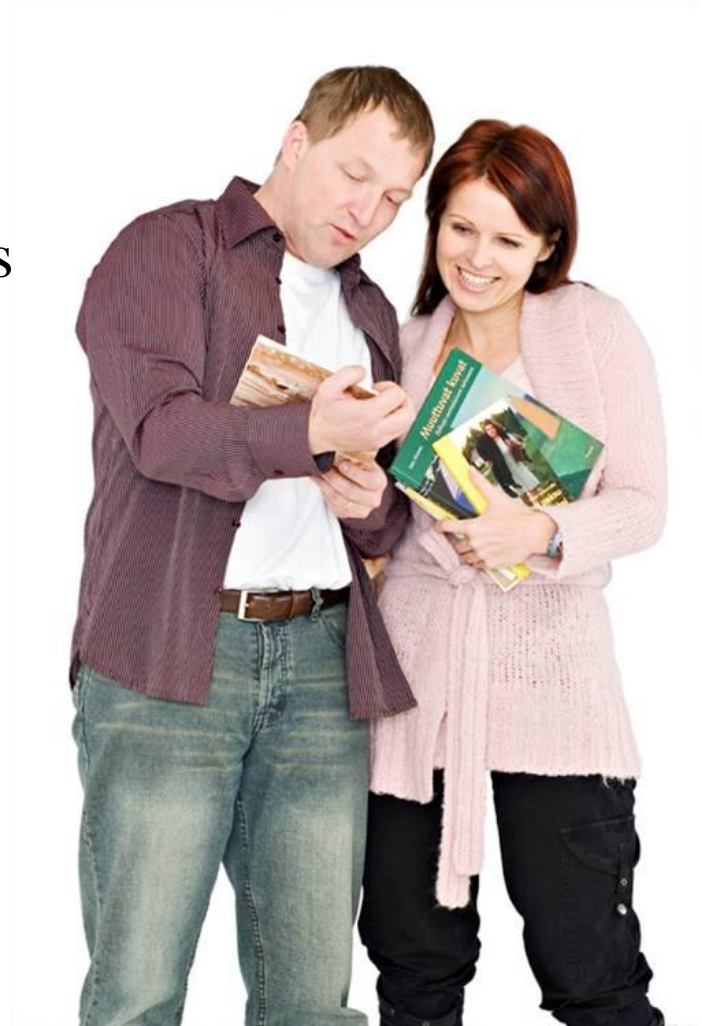
Selges keeles ajalehed teistes Euroopa riikides

- Euroopas ilmub viis Selkouutiset ja LL-Bladet taolist uudistelehte:
  - 8 Sidor (Rootsi, perustettu 1984)
  - Klar Tale (Norra, 1990)
  - Overblik (Taani, 1987)
  - Wablieft (Belgia, 1986)
  - L'Essentiel (Belgia, 1990)
  - Okee (Holland, 1994).
- Mõnedes riikides avaldatakse sisserändajatele mõeldud kergesti loetavaid lehti
  - näiteks Sesam Rootsis.

Selges keeles raamat

- Selges keeles raamat võib olla
  - Kohe selges keeles kirjutatud
  - Varem ilmunud raamatust selgess keelde mugandatud.
- Selges keeles on avaldatud
  - teadusraamatuid
  - õpikuid
  - ilukirjandust:
romaane, novelle,
luulet ja näidendeid.

Selges keeles raamat

- Selges keeles raamatuid on välja antud kõigis kirjanduse valdkondades.
- Soomes on ilmunud peaaegu 250 nimetust.
- Kõige populaarsem on *Seitse venda*, millest on ilmunud viies trükk.
- Tavaline trükiarv on 500–1500.

Lihtsas keeles raamatute levitamine

- Selkokeskus vahendab paljusid raamatuid tsentraalselt.
- Raamatutega võib tutvuda ja tellida aadressil www.papunet.net/selko/selkokirjat/.
- Raamatupoest peab selges keeles raamatuid tavaliselt tellima.
- Kirjastused ja mõned organisatsioonid müüvad lihtsas keeles raamatuid.
- Selges keeles raamatuid võib laenutada raamatukogudest.
- Selkokeskus annab igal aastal välja tasuta tutvustava reklaamtrükise.

Selkokirjat
2009–2010 LÄTTLÄST

www.papunet.net/selkokirjat

Raamatute tellimine

Papunet - Selkokieliset sivut - Selkokirjat - Uutuudet - Microsoft Internet Explorer

Tiedosto Muokkaa Näytä Suosikit Työkakut Ohjelmistot

Edellinen Etsi Suosikit

Osoite <http://papunet.net/selko/selkokirjat/uutuudet.html> Siirry Linkki

papunet Tulosta Etusivulle Papunet.net Etsi

- Selkouutiset
- Yhteiskunta
- Arkipäivä
- Selkokirjat
- Uutuudet
- Kirjat
- Alekirjat
- Ostoskori
- Muut kustantajat
- Tarinat
- Vuosien kierto

Uudet kirjat

Neljä vuodenaikaa

 Kirjassa esitellään vuodenajat. Helpot tekstit kertovat, mitä luonnossa tapahtuu keväällä, kesällä, syksyllä ja talvella. Kauniit ja selkeät kuvat tuk...
Määrä:
[Lisää ostoskoriin](#)

[Lue lisää...](#)
Tekijä: Selja Samela
Hinta: **20.00 euroa**

Seitsemän veljestä

 Seitsemän veljestä on yksi suomalaisen kirjallisuuden merkiteoksista. Se on kertomus seitsemästä Jukolan veljeksestä. Nuorukaiset pakenevat mets...
Määrä:
[Lisää ostoskoriin](#)

[Lue lisää...](#)
Tekijä: Aleksis Kivi
Hinta: **12.00 euroa**

Selkoa nykyaiteesta

 Nykyaide on tarkoitettu meille kaikille, mutta sitä voi joskus olla vaikea lähestyä. Tämä kirja tekee taiteeseen tarttumisesta helppoa.
Määrä:
[Lisää ostoskoriin](#)

...

[Lue lisää...](#)
Tekijä: Satu Itkonen
Hinta: **33.90 euroa**

Sudenpentujen suuri jäljitysvisa

 Nyt lähdetään sudenpentujen leirille! Ankanpojat osallistuvat reippaaseen jäljitysvisaan, jossa sudenpentujen käsikirjasta on korvaamatont...
Määrä:
[Lisää ostoskoriin](#)

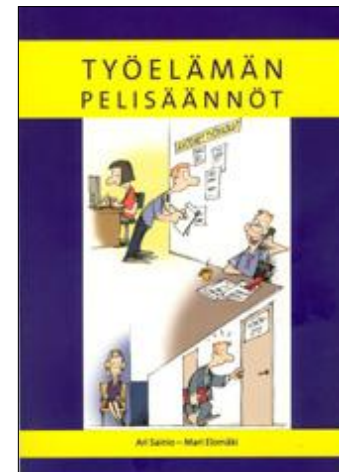
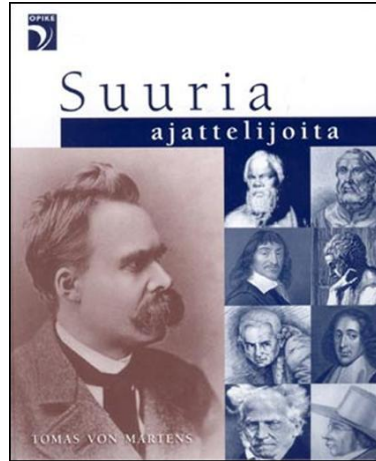
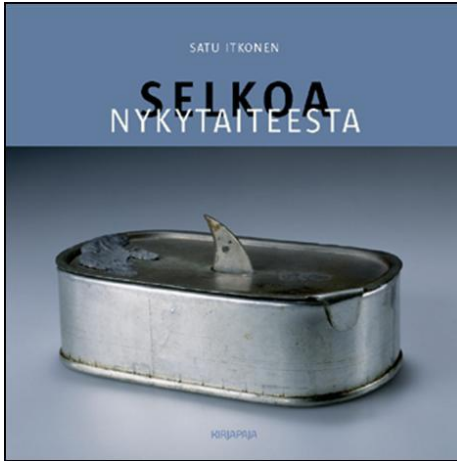
[Lue lisää...](#)

<http://papunet.net/selko/selkokirjat/uutuudet.html> Internet

Lihtsas keeles raamatud ja raamatukogu

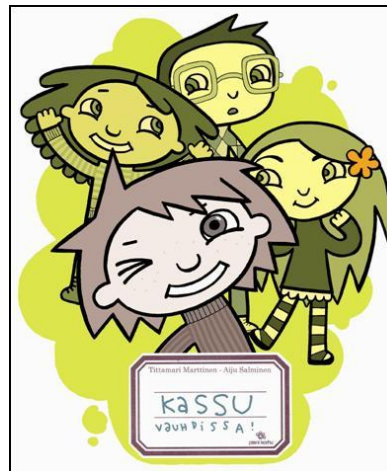
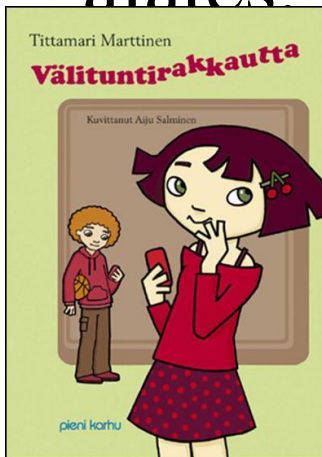
- Erinevates raamatukogudes on selges keeles raamatuid erinevas koguses.
- Selges keeles raamatud on tavaliselt paigutatud eraldi riiulile.
- LK raamatute riiul on tavaliselt selgelt märgistatud.
- LK raamatuid võib küsida raamatukogudest, sest raamatukogud tellivad meelsasti.
- Mõnedes raamatukogudes on infopunkte inimestele, kellel on lugemisraskusi:
  - Kallio raamatukogu Helsingis
  - Sampola raamatukogu Tampere.
- Kallio raamatukogu kodulehel on loetelu pealinna piirkonna raamatukogudes olevatest (Helmet) lihtsas keeles raamatutes

Uuemad raamatud

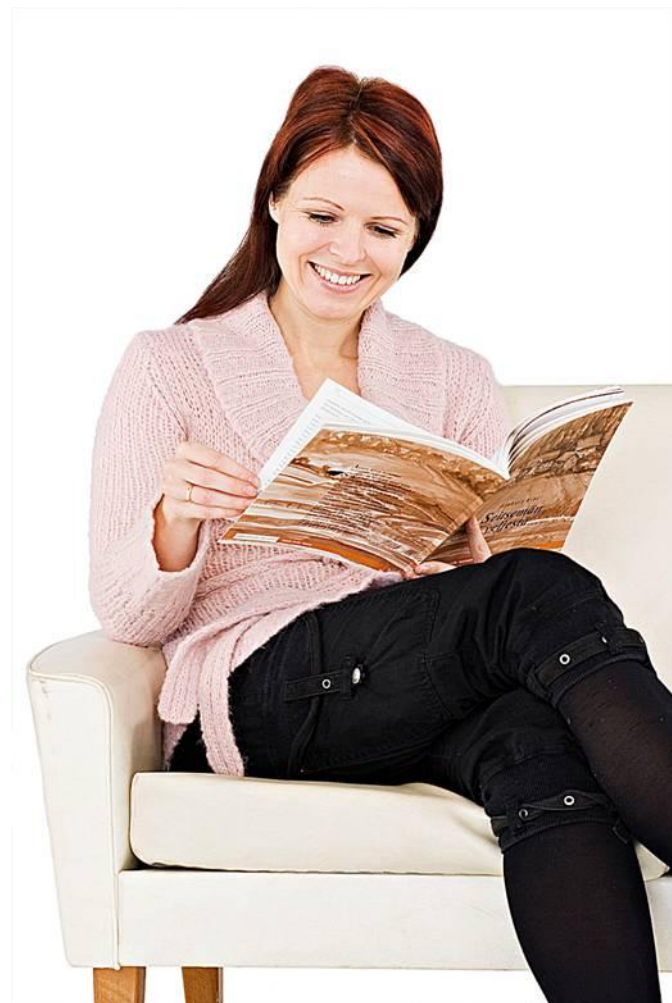
Lasteraamatud

- Lihtsalt loetavate lasteraamatute piiritlemine on raske.
- Lihtsalt loetavaid lasteraamatuid on ilmunud palju juba alates 1970. aastatest alates

Mugandatud raamatud (Ari Sainio)

- Lihtsa keele mugandus ei ole võrreldav algupärase teosega teos.
- Neid võib võrrelda raamatute järgi tehtud teatri- või filmi kohandustega.
- Ei ole mõttekas jääda algteksti kinni, vaid teemast võib jutustada rahulikult oma sõnadega.
- Mugandamine nõuab algteksti sügavuti omandamist.

Mugandatud selges keeles raamatud

- Selge raamatu muganduses peamine lugu jutustatakse tavaliselt nõuetekohaselt.
- Kõrvalteemasid ja teemakõrvalepõikeid vähendatakse.
- Jutu lugu räägitakse sageli samas järgnevuses nagu algteoseski.
- Selgesse keelde muganduses esinevad peategelased; kõrvaltegelasi on muganduses vajadusel vähendatud hulgaliselt.
- Parim tulemus selges keeles muganduse puhul saadakse mugandaja ja kirjaniku koostöös.
- Esimene mugandus ilmus (Arto Paasilinnan *Isoisää etsimässä*) 1990.

Mugandatud selges keeles raamatud (Ari Sainio)

- Keskkonna või majandussuhete ulatuslikud kirjeldused jäetakse sageli täiesti välja või siis vähendatakse neid tunduvalt.
- Jack Londoni raamatus *Whitefang* on ulatuslikke kirjeldusi inimasustusest aladest.
- Muganduse algusesse jäid ainult järgnevad laused:
Jõgi oli jääs (jääga kaetud).
Mõlemal jõe kaldal (mõlemal pool jõge)
kõrgus ähvardavalt
tume kuusemets.
Kõikjal oli vaikus.
Oli külm.
Metsik kõrb oli tühi ja igav..

(Jack London: *Valkohammas*. Selkokieline mukautus)

Riiklik toetus lihtsas keeles raamatutele

- Selkokeskuse töörühm
  - annab lihtsa keele riiklikku toetust LK raamatute kirjutajatele, mugandajatele, illustreerijatele ja kirjastajatele
  - toetab LK suunatud koolitust, teavitamist ja uurimust
  - annab LK raamatutele LK logo .
- Töörühma liikmeteks on kirjanikeorganisatsioonide, kirjastajateorganisatsioonide ja Selkokeskuse läbirääkimiste komiteesse kuuluvaid esindajaid.
- LK raamatute toetusraha on osa riigi eelarvest.
  - 2014 see on 70000 €.
- Riiklikku toetust taotletakse kord aastas – jaanuari keskel

LK raamat mitmeks otstarbeks

- LK raamatut võib lugeda üksi, kuid seda on hea lugeda ka rühmas.
- LK kasutamine rühmas
  - diskussiooni algatajana
  - tunnete väljendamise vahendina
  - lugemiselamusena
  - info andjana.

LK õpikud

- Lk õpikuid on välja antud mõningal määral, kuid neil ei ole LK logo, samuti ei anta neile riiklikku Lk toetusraha.
- Arendamisel on süsteem, mille kaudu ka õpikud võiksid saada LK logo.
- Tikas-sarja on ulatuslik infotehnoloogiat käsitlev sari, milles on ilmunud juba 7 raamatut. tellimine www.opike.fi

LK raamatud (lätt läst) Rootsis

- Rootsi on maailmas Lk raamatute väljaandmises esirinnas:
  - Väljaandmine on alanud 1960-aastatel
  - keskendub oma fondi juurde (LL-Förlaget).
- Reklaami eest vastutab Lättläst-raamatuklubi
  - 4 ajalehte aastas.
- Lugemisringide tegevus on Rootsis ulatuslik.
  - Selkokeskusega sarnane Centrum för Lättläst on koolitanud rohkem kui 4 000 lugemisringi juhendajat, kes tegutsevad üle kogu maa.

Uued LK raamatud

Hannu Virtanen: Selkokielen käsikirja(LK käs

- ilmumus oktoobris 2009
- teavet keeleülesannetest kui aadressid
- lõpus kataloog

Johanna Kartio: Selkokieli ja vuorovaikutus

- ilmumus detsembris 2009
- esimene laiem käsitus teema kohta

Selkokeskuse teenused

- Selkouutiset ajaleht
- LK raamatud
  - erinevate väljaannete kohta teave internetis
  - igal tasuta brošüür
  - riiklik toetus Lk raamatute kirjutajatele ja väljaandjatele
- Lk tekstide kirjutamise ja mugandamise abistamine
- LK logo väljaannetele ja internetilehekülgedele
- LK seonduv koolitus ja teavitamine
  - ka LK rühmade ja interaktsiooni kohta
- Ttoimiv koostöövõrgustik (ka rahvusvaheline)
- erinevad kampaaniad
- Ulatuslik interneti lehekülgede võrgustik ww.selkokeskus.fi

Selkokeskuksen internetsivut www.selkokeskus.fi

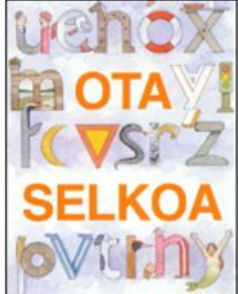
Papunet - Selkokeskus - Microsoft Internet Explorer

File Edit View Favorites Tools Help

Address <http://www.papunet.net/selkokeskus/>

 Selkokeskus

Etusivu | Selkokeskus | Teoriaa | Vuorovaikutus | Koulutus | Selkokirjallisuuden valtiontuki | Muut maat | In English

Tervetuloa Selkokeskuksen yleiskielisille sivuille

[Osallistu kyselyyn](#) ja kerro mielipiteesi Selkokeskuksen sivuista!

Voit tutustua näillä sivuilla [Selkokeskuksen toimintaan ja palveluihin](#), [selkokielen teoriaan](#), [selkokieliseen vuorovaikutukseen](#), [koulutukseen](#), [selkokirjallisuuden tukijärjestelmään](#) sekä [kansainvälisiin yhteyksiin](#).

Löydät sivuilta myös selkoalan ajankohtaista tietoa.

Kaikki edellä mainitut sivustot ovat yleiskielisiä. Selkokieliset sivut löytyvät [Papunetistä](#) omana laajana kokonaisuutenaan. Siellä on muun muassa [Selkouutiset](#) verkkolehtenä.

[Selkokeskuksen yhteystiedot.](#)

[Yhteystiedot](#)

[Selkokieliset sivut](#)

[papunet.net](#)

AJANKOHTAISTA SELKOASIAA

Verkkotiedotteessa 2/2008:

[Selkokeskuksen uudet internetsivut avattu](#)

[Rahankäytön opas on ilmestynyt](#)

[Uusi selkokirja nykyaikaisesta](#)

[Selkokirjat opetushallituksen luettelossa](#)

[Selkokirjoittamisen kurssi kesällä 2008](#)

[Lue verkkotiedote täältä.](#)

Sivustokartta | Palaute

Selkokeskus, Viljatie 4 A, 00700 Helsinki, (09) 3853 398, [selkouutiset\(at\)kvl.fi](mailto:selkouutiset(at)kvl.fi)

Internet

13:07

Suured sõnad ja väiksed sõnad

Ära kunagi karda pikki, suuri sõnu.
Suured sõnad tähendavad väikesi asju.

Kõik suured asjad öeldakse väikeste sõnadega
sellistega nagu rõõm ja nutt, sõda ja rahu.
Või maa, mets, päev, õnn, kodu, süli.

Õpi kasutama väikesi
sõnu suurte asjade kohta.

See on raske.

Aga väikeste sõnadega ütled,
mida tegelikult mõtled.

Kui sa ei tea, mida mõtled,
Kasuta pikki, suuri sõnu
– ja vahel õnnestub teisi alt vedada.

Luuletus Arthur Kudner
Tõlge Ari Sainio